

А. А. Непомнящий

Маркевич Олексій Іванович

МАРКЕВИЧ Олексій Іванович (17(29). 03. 1847, с. Смош Прилуц. пов. Полтав. губ., нині Прилуц. р-ну Черніг. обл. – 05(18). 06. 1903, Одеса) – історик, громадський діяч. Походив із давнього козац.-старшин. роду євр. походження. Доктор рос. історії (1888), дійс. чл. НТШ (1901). Навч. у 1-й Київ. гімназії, Костянтинів. межевому інституті у Москві, Ніжин. юрид. ліцеї князя Безбородька (нині Черніг. обл., 1867–68), був вільним слухачем істор.-філол. факультету Новорос. університету в Одесі (1868–69). Викладав у Таганроз. гімназії (Росія, 1869–71); Одес. комерц. училищі (1871–73), інституті шляхет. дівчат (1875–76), Маріїн. (1875–84) і низці приват. одес. жіноч. г-зій. 1879 в Університеті св. Володимира у Києві захистив магістер. дис. «О местничестве: Русская историография в отношении к местничеству», 1888 – доктор. дис. «История местничества в Московском государстве в XV–XVII вв.». Від 1880 – приват-доцент, від 1889 – екстраординар., від 1893 – ординар. професор кафедри рос. історії Новорос. університету. Дійсний член (1887) і секр. (1899) Одес. товариства історії і старожитностей, дійс. чл. Істор.-філол. товариства при Новорос. університеті, Церк.-археол. товариства при Київ. духов. академії (обидва – 1889), Істор. товариства Нестора-літописця (1892), Рос. археол. товариства (1896), Таврій., Катеринослав. та ін. губерн. архів. комісій; учасник 12-ти археол. з'їздів. 1895 знаходився під слідством за звинуваченням у нелегал. перевезенні через австро-рос. кордон забороненої літ-ри. Відтоді – у відставці, виступав із публіч. лекціями. Досліджував історію Моск. держави 15–17 ст., України 17–18 ст., Одеси. Дотримувався народниц. напрямку в укр. історіографії. Опублікував низку істор. джерел, зокрема з історії Запороз. Січі, Слобід. України, Одеси. Був особисто знайомий із Т. Шевченком, спілкувався з М. Грушевським, Ф. Леонтовичем, І. Линниченком (1906 йому передано архів М.) та ін. Автор багатьох статей у період. виданнях.

Основні праці

О летописях: Из лекций по русской историографии. О., 1883. Вып. 1; 1885. Вып. 2; Образчик Малорусских эпитафий XVIII в. // КС. 1883. № 3; 25-летие Императорского Новороссийского университета: Истор. зап. и академ. списки. О., 1890; Южная Россия при Екатерине II. О., 1893; Документы, относящиеся к истории г. Одессы // Зап. Одес. об-ва истории и древностей. 1893. Т. 16; Город Качибей или Гаджибей – предшественник Одессы // Там само. 1894. Т. 17; Григорий Павлович Котошихин и его сочинение о Московском государстве в половине XVII в. О., 1895; До справи Шевченкових провин // Зап. НТШ. 1897. Т. 17; Грамота московського уряду до донських козаків про українські справи, 1659 р. // Там само. Т. 18; О местничестве: Исследование. Ч. 1. К., 1897; XII археологічний з'їзд у Харкові, 1902 р. // Зап. НТШ. 1903. Т. 53.

Рекомендована література

1. Грушевський М. Пам'яті Олексія Маркевича // Зап. НТШ. 1903. Т. 55;
2. Алексей Иванович Маркевич (1847–1903): Биобиблиогр. указ. О., 1997;
3. Хмарський В. М. Олексій Маркевич як археограф: До постановки проблеми // Зап. істор. факультету Одес. університету. 1999. Вип. 8;
4. Синявська О. О. Історик Олексій Іванович Маркевич: Життя та діяльність. О., 2003.

Бібліографічний опис:

Маркевич Олексій Іванович / А. А. Непомнящий // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-63706>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).